

PERSBERICHT

juni 2019

Verslag aan het Vlaams Parlement

Interbestuurlijke verhoudingen tussen de Vlaamse overheid en de steden en gemeenten

De evolutie waarbij de Vlaamse overheid de steden en gemeenten steeds meer beleidsvrijheid geeft, uitte zich onder meer in de integratie in het Gemeentefonds van zeven subsidiestromen aan de lokale besturen, en minder sturing en controle door de Vlaamse overheid. Het Rekenhof onderzocht of deze integratie degelijk werd voorbereid en uitgevoerd. Het stelde vast dat de omslag van de Vlaamse overheid naar een meer coachende en ondersteunende rol er inderdaad is gekomen, maar dat die vooralsnog onder meer gepaard is gegaan met een verlies aan beleidsinformatie.

Visie

De Vlaamse Regering heeft haar visie op de interbestuurlijke verhoudingen met de steden en gemeenten duidelijk vastgelegd in diverse beleidsteksten. Zij wilde evolueren van een sturende en controlerende rol naar een kaderstellende, coachende en ondersteunende rol, zonder dat zij die nieuwe rol echter voldoende heeft verduidelijkt. Onderdeel van deze evolutie vormde de integratie in het Gemeentefonds van een zevental subsidiestromen aan de steden en gemeenten vanaf 2016. Het gaat om de subsidies voor lokaal cultuurbeleid, lokaal jeugdbeleid, lokaal sportbeleid, lokaal integratiebeleid, lokale kinderarmoedebestrijding, gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking en flankerend onderwijsbeleid, in 2015 samen goed voor meer dan 130 miljoen euro. Deze integratie moest leiden tot een meer gedragen lokaal beleid en minder plannings- en rapporteringsverplichtingen voor zowel de Vlaamse overheid als de lokale besturen.

Voorbereiding

Het Rekenhof stelde vast dat de Vlaamse Regering vooraf niet echt heeft onderzocht welke subsidiestromen zij nu het beste kon integreren, noch of de steden en gemeenten wel genoeg bestuurskracht hadden om hun nieuwe rol in te vullen. De Vlaamse Regering heeft met de integratie van deze subsidies bovendien haar werking met beleidsprioriteiten, die zij amper twee jaar tevoren invoerde, zonder evaluatie terzijde geschoven. Zij baseerde de verdeling van de middelen uit het Gemeentefonds bovendien op de vroegere subsidieverdeling. Diezelfde steden en gemeenten kregen dus diezelfde middelen, zonder rekening te houden met latere maatschappelijke noden.

Uitvoering van de omslag

Voor de verdere concretisering van dit veranderingsproces bieden de beleidsdocumenten vooral verduidelijking over de instrumenten die de sectoradministraties kunnen inzetten voor hun nieuwe rol, zoals de onderlinge uitwisseling van beleidsinformatie. Alleen voor de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd en Sport bieden de beleidsnota's en -brieven verduidelijking over hoe de sectoradministraties hun nieuwe rol moeten invullen. In de praktijk hebben de sectoradministraties hun nieuwe rol verschillend ingevuld, voortbouwend op de eigen beginsituatie. Wel zijn enkele gemeenschappelijke tendensen waarneembaar, zoals de

uitbesteding van de ondersteunende rol aan gesubsidieerde vzw's. Alle sectoradministraties gaven aan dat zij door het wegvallen van de subsidieverantwoording minder beleidsinformatie over het lokale beleid hebben dan vroeger, maar zijn er zich tegelijk van bewust dat zij bestaande instrumenten anders moeten aanwenden of nieuwe instrumenten, zoals de lokale vrijetijdsmonitor, moeten ontwikkelen om deze beleidsinformatie te verkrijgen, zonder opnieuw de planlasten te verhogen.

Doorwerking in de steden en gemeenten

Een door het Rekenhof uitgevoerde websurvey bij de steden en gemeenten toont aan dat de meeste lokale besturen inderdaad een grotere beleidsvrijheid hebben gekregen en dat zij die voornamelijk hebben aangewend op het vlak van de beleidsdoelstellingen, de regierol en de creatie van een meer geïntegreerd beleid. De meeste lokale besturen beoordeelden hun bestuurskracht als toereikend, met een positievere beoordeling door de centrumsteden en de grotere steden en gemeenten. Een meerderheid van de lokale besturen haalt voldoende beleidsinformatie uit de eigen strategische meerjarenplanning, maar gaf tegelijk aan nood te hebben aan nog meer data en beleidsinformatie vanwege de Vlaamse overheid.

Reactie van de minister

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding sluit zich aan bij de omschrijving van de feiten in het rapport, maar vindt enkele conclusies te scherp geformuleerd.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Interbestuurlijke verhoudingen tussen de Vlaamse overheid en de steden en gemeenten* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).